

Puurakentaminen puutuoteteollisuuden veturina

Mikko Viljakainen
Toimitusjohtaja
Puuinfo Oy

Rakentaminen on suurin yksittäinen puutuotteiden käyttöalue ja asiakasala. Noin 70–80 prosenttia puutuotteista päätyy lopulta tavalla tai toisella rakentamiseen. Puutuotteita käyttävät talotehtaat, teolliset jatkojalostajat kuten liimapuu ja rakennuspuusepänteollisuus (mm. kalusteet, ikkunat ja ovet), huonekaluvalmistajat sekä kuljetusvälineiden ja pakkausten valmistajat sekä tee-se-itse-asiakkaat.

Rakentamisessa puuta käytetään mm. runkorakentamiseen, sisustukseen, pihapiirirakentamiseen sekä työmaa-aikana muotteihin ym. väliaikaisiin tarkoituksiin. Vaikka yli puolet puutuotealan tuotannosta päätyy vientiin, kotimaa on suomalaisen puutuoteteollisuuden suurin yksittäinen markkina-alue.

Puun käytön lisäämiseen liittyy huomattavia mahdollisuuksia erityisesti kansainvälisesti. Puun käyttöä voidaan edelleen kasvattaa myös kotimaassa, vaikka puun markkinaosuus rakentamisessa on jo nyt verrattain korkea. Erityisesti puun käyttöä tulisi laajentaa erityisesti ammattimaiseen rakennuttamiseen ja puutuotteiden jalostusastetta nostaa. Kotimaa on tärkeä laboratorio viennissä kilpailukykyisten tuotteiden kehittämiseksi.

Tilastojen mukaan puu on suosittua aina, kun kuluttajat saavat tehdä päätöksen. Vuonna 2010 uusista pientaloista puisia oli 84 prosenttia, lomarakentamisesta lähes 100 prosenttia. Kerrostalorakentamisen puolella puuta ei juuri ole ollut tarjolla, mutta nyt silläkin saralla ollaan pääsemässä vauhtiin.

Oulun yliopiston tutkimuksen mukaan kerrostalojen asukkaat ottavat puurakentamisen mielihyvin vastaan. Puuta halutaan erityisesti näkyviin pintoihin. Myös runkomateriaaliksi puu käy siinä missä muutkin materiaalit.

Puu on rakennusmateriaalina yhtä turvallinen kuin muutkin materiaalit. Määräysten mukaan rakennettu puinen kerrostalo on jopa paloturvallisempi kuin muut, sillä kahta kerrosta korkeammat puutalot varustetaan automaattisella sammutusjärjestelmällä. Hyvin huollettu puutalo myös kestää. Vanhimmat maamme puurakennuksista ovat 1700-luvulta.

Puupinnoilla on todettu olevan myönteinen vaikutus talon sisäilmaan. Puupinnat tasaavat kosteuden vaihteluita, jolloin huoneilma koetaan miellyttävämmäksi, erilaiset haittatekijät kuten pöly vähenevät ja muun muassa ilmanvaihdon tarve pienenee. Tämän seurauksena puutalon omistaja voi säästää energiaa. Puulla on todettu myös ns. antibakteerisia ominaisuuksia. Esimerkiksi saunoissa puiset lauteet on todettu hygienian kannalta parhaaksi vaihtoehdoksi.

Puuta on käytetty rakentamiseen siitä saakka kun Suomessa on asuttu. Puusta on jalostettu vientituotteita vuosisatoja. Vielä muutama vuosikymmen sitten Suomi oli lähes kokonaan puusta rakennettu maa. Puu oli mukana ihmisten elämässä lusikasta kirkkoon. Suomalainen terva oli aikanaan ensimmäinen metsäteollisuuden maailmanmarkkinatuote, joka vietiin maastamme laivarakennuksen tarpeisiin. Puun kestävyyttä historian virrassa osoittaa se, että maassamme on edelleen keskiaikaisia puukaupunkeja, jotka arvostetaan hyvin korkealle.

Ilmasto-, ympäristö- ja luonnonvarakysymysten merkityksen kasvaessa puurakentamiselle avautuu suuria uusia markkinoita. Suomen, jolla on käytettävissään runsaasti kestävästi tuotettua puuraaka-ainetta, kannattaa olla myös puurakentamisen edelläkävijä. Kaupungistuminen ja ympäristön kuormitus lisääntyvät samalla kun luonnonvarat käyvät rajallisemmiksi. Haasteena on rakentaa hyvinvointia ja asuntoja vain kymmenesosalla nykyisestä luonnonvarojen kulutuksesta.

Rakentaminen ja rakennukset kuluttavat noin 45 prosenttia maamme energiasta ja tuottavat noin 35 prosenttia hiilidioksidipäästöistä. Puurakentamisella ympäristövaikutuksia voitaisiin pienentää merkittävästi. Puisten rakennustuotteiden valmistus ja kuljetus tuottavat hyvin vähän hiilidioksidia kilpaileviin materiaaleihin verrattuna. Puu on ekotuote, jolla voidaan korvata rakentamisessa sellaisia tuotteita, joiden valmistus aiheuttaa puuta huomattavasti enemmän hiilidioksidipäästöjä.

Puu on jo kasvaessaan sitonut ilmasta hiilidioksidia, joka on varastoitunut puutuotteeseen koko sen käyttöäksi. Puinen omakotitalo varastoi hiiltä noin 30 tonnia, joka vastaa perheen kymmenen vuoden autoilun tai 10 etelänloman päästöjä. Kun puutalosta luovutaan, siitä saadaan haluttaessa vielä käytön jälkeenkin energiaa.

Euroopan unionin energia- ja ilmastotavoitteet sekä luonnonvarojen käytön optimointi merkitsevät sitä, että puun käyttöä rakentamisessa tulee lisätä. Puurakentaminen on osaratkaisu pyrittäessä kohti vähähiilistä yhteiskuntaa.

Suomi hyötyy tulevasta kehityksestä olemalla edelläkävijä ja tarjoamalla käyttökelpoisia puurakentamisen ratkaisuja. Tämä edellyttää kuitenkin, että maassamme toimii kansainvälisesti kilpailukykyinen puurakentamisen teollisuus, jolla on kotimaisia referenssejä ja pilottihankkeita esittää vientiä vauhdittamaan.

Puurakentamiseen tarvitaan uusia palvelumalleja, ratkaisuja ja verkottumista. Puutuoteala tarvitsee kumppanikseen rakennuttajia, suunnittelijoita ja rakentajia. Työn vauhdittamiseksi tarvitaan pitkäjänteistä kysynnän luomista ja kannusteita ympäristöystävällisten rakentamisen ratkaisujen kehittämiseksi ja käyttämiseksi. Ympäristöystävällisen toiminnan tulisi olla kannattavin tapa toimia – myös rakentamisessa.

Kansallisten ilmastotavoitteiden kannalta puun käytöllä on ratkaiseva merkitys. Rakennusmateriaalien ja rakentamisen energiankulutuksen lisäksi myönteisiin ilmastovaikutuksiin päästään myös välillisillä vaikutuksilla: Mitä enemmän puusta rakennetaan, sitä enemmän saadaan energiakäyttöön soveltuvaa metsäbiomassaa sekä paperiteollisuuden tarvitsemää kuitupuuta.